

*Līga Jankēvica, maģistrante
Baltijas Starptautiskā akadēmija
Rīga, Latvija*

Zaudējumu veidi civiltiesībās un to noteikšanas problemātika

Anotācija. Zaudējumu atlīdzināšanas institūts ir svarīgs aizsardzības līdzeklis personas mantisko tiesību aizskāruma gadījumā. Zaudējumu institūts pieder pie saistību tiesību sfēras, kas ir viena no apjomīgākajām civiltiesību jomām.

Civillikums paredz noteiktus zaudējumu veidus – tāds, kas jau cēlies, priekšā stāvošs, tiešs, netiešs un nejaušs zaudējums. Lai gan Civillikuma 1770.-1775.pants nosaka katra zaudējumu veida formulējumu, tomēr praksē un juristu viedokļos pastāv dažādas šo pantu interpretācijas, kas attiecīgi rada noteiktas tiesiskas sekas.

Rakstā „Zaudējumu veidi civiltiesībās un to noteikšanas problemātika” tiek analizēti zaudējumu veidi kopsakarā ar likuma doto skaidrojumu un aktuālu tiesību piemērošanas praksi tiesu spriedumos. Lai gan atsevišķos juridiskos jautājumos pastāv vienota tiesu prakse, tomēr vairums jautājumos pie zaudējumu veida noteikšanas pastāv dažādi viedokļi.

Atslēgas vārdi: zaudējumi, civiltiesības, mantas samazinājums, tieši un netieši zaudējumi, nejaušs zaudējums.

*Лига Янкевица, магистрант
Балтийская Международная Академия
Рига, Латвия*

Виды убытков в гражданском праве и проблематика их определения

Аннотация. Институт возмещения убытков является важным средством защиты в случае затрагивания имущественного права лица. Институт убытков относится к сфере обязательственного права, которая является одной из самых объёмных областей гражданского права.

Гражданский закон предусматривает определённые виды убытков - уже возникшего, предстоящего, непосредственного, косвенного и случайного убытков. Несмотря на то, что статьи 1770-1775 Гражданского закона определяют формулировку каждого вида убытка, на практике и в мнениях юристов существует разная интерпретация этих статей, что, соответственно, вызывает определённые правовые последствия.

В статье «Виды убытков в гражданском праве и проблематика их определения» проанализирована взаимосвязь видов убытков с данным в законе разъяснением и актуальной практикой применения прав в решениях суда. Хотя в отдельных юридических вопросах есть единая судебная практика, всё же в большинстве вопросов при определении вида убытка существуют различные мнения.

Ключевые слова: убытки, гражданское право, уменьшение имущества, непосредственный и косвенный убыток, случайный убыток.

*Līga Jankevica, Master's student
Baltic International Academy
Riga, Latvia*

Types of losses in Civil Law and their determination problems

Abstract. The loss reimbursement institute is an important means of protection of the private property rights if those are violated. The institute of loss belongs to field of the liability law, which is one of the major fields of civil law.

The Civil Law provides for certain types of losses – the one sustained, expected, direct, indirect and accidental loss. Although articles 1770 - 1775 of the Civil Law provide the definitions for each type of losses, there are different interpretations of these articles in practice and in lawyers' opinions, which brings about certain legal consequences.

The article "Types of losses in Civil Law and their determination problems" analyses the types of damages as related to the explanation the law provides and current law enforcement practice in court judgments.

Although for certain legal issues an established judicial practice exists, the majority of cases the opinions differ as concerns the type of loss to be defined.

Keywords: losses, civil rights, property reduction, direct and indirect losses, accidental loss.

ievads

Zaudējumu institūts ir pie saistību tiesību nozares piederošs tiesiskās aizsardzības līdzeklis tiesību aizskāruma radītu mantisku seku novēršanai. To piemēro gan līgumiskajās, gan ārpuslīgumiskajās jeb delikta attiecībās. Zaudējuma atlīdzināšanas institūta galvenais mērķis ir mantiskā stāvokļa atjaunošana, kāds tas bija pirms tiesību aizskāruma.

Tomēr, tiesiskajās attiecībās, piemērojot zaudējumu institūtu, svarīgi ievērot likumā noteiktos priekšnoteikumus tā piemērošanai. Civillikums paredz noteiktus zaudējumu veidus, tomēr praksē un juristu viedokļos pastāv dažādas šo veidu interpretācijas, kas attiecīgi rada noteiktas tiesiskas sekas.

Raksta mērķis ir analizēt zaudējumu veidus kopsakarā ar likuma doto skaidrojumu un iepazīties ar tiesību piemērošanas praksi tiesu spriedumos.

Pētījumā izmantotas juridiskās izpētes metodes kā gramatiskā metode, pētot Civillikuma tiesību normas no vārdiskā viedokļa; sistēmiskā metode, sasaistot pētījuma objekta tekstuālā satura jēgu ar tiesību sistēmu; vēsturiskā metode, noskaidrojot pētāmā objekta attīstību Latvijas civiltiesībās.

Pētījumā izmantotie avoti: juridiskā zinātniskā literatūra, mācību literatūra, periodiskie izdevumi, normatīvie akti, interneta resursi, tiesu prakse un judikatūra.

Zaudējumu veidi civiltiesībās

Ņemot vērā, ka ar zaudējumu saprotams katrs mantiski novērtējams pametums, jāņem vērā, ka pastāv vairāki zaudējumu veidi – zaudējums var būt tāds, kas jau cēlies, kas vēl stāv priekšā, tāpat arī izšķir tiešus, netiešus un nejaušus zaudējumus. Katram no zaudējumu veidiem ir savas īpatnības un pazīmes.

Zaudējumus var iedalīt pēc trim pazīmēm: pēc izvietojuma laikā, pēc izpausmes veidiem un pēc cēloniskā sakara ar prettiesisko rīcību [1; 215].

Saskaņā ar Civillikuma 1771. pantu zaudējums, kas jau cēlies, dod tiesības uz atlīdzinājumu, savukārt zaudējums, kas vēl stāv priekšā – dod tiesības uz nodrošinājumu. Civillikuma 1772. pants izskaidro, kas ir zaudējums, kas jau cēlies, proti, tas var būt cietušā tagadējās mantas samazinājums vai sagaidāmās peļņas atrāvums [2]. Zaudējumam, kas vēl stāv priekšā, Civillikumā tiešs skaidrojums nav dots, K.Torgāns skaidro, ka priekšā stāvošs zaudējums nevar tikt precīzi no-

teikts un tā iespējamo lielumu puses var apspriest un vērtēt, ar mērķi noteikt samērīgu nodrošinājumu. Par nodrošinājumu var kalpot ķīla, hipotēka vai drošības nauda. [3; 268] Jēdzieni "jau cēlies" un "priekšā stāvošs" zaudējums savstarpēji ir nošķirami un ņemami vērā, nosakot zaudējumu veidu. Minētais zaudējumu veidu iedalījums ir unikāls Latvijas civiltiesībās, tas ir pārņemts no 1864. gada Baltijas Vietējo likumu kopojuma [4; 14].

E.Novicāne skaidrojusi, ka priekšā stāvoša zaudējuma nodrošināšanas funkcija ir novērst iespējamo tiesību pārkāpumu, nevis nodrošināt, ka aizskārējs atļūdzinās radušos zaudējumus [5; 22-34].

Priekšā stāvoša zaudējuma definējums ir aktuāla problēma tiesu praksē, jo pastāv grūtības ar zaudējuma veida pareizu konstatēšanu.

Piemēram, aplūkojot Augstākās tiesas Senāta spriedumu lietā Nr.SK-0354-13, ar kuru atcelts Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedums. Prasība celta par nepamatoti samaksāto naudas piedziņu un priekšā stāvošā zaudējuma piedziņu, norādot, ka starp pusēm noslēgta vienošanās par kvalitatīvu pirts izbūvi. Atbildētājs saistības nav izpildījis termiņā, pirts izbūve nav pabeigta. Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja tam samaksāto naudas summu par pirts izbūvi un iespējamus izdevumus par trūkumu novēršanu. Piedzenamā summa pamatota ar būvniecības izmaksu tāmi pirts defektu labošanai. Apelācijas instances tiesa, izvērtējot, ka tāmē norādīts tikai iespējamais defektu novēršanas apjoms, nav pierādīts mantas samazinājums, atzinusi, ka tāmē norādītā summa ir priekšā esošs zaudējums, kas nedod tiesības uz atlīdzību.

Kasācijas instances tiesa atzinusi, ka apelācijas instances tiesa nav pietiekami izvērtējusi vai pilna nolīgtais samaksas veikšana par darbiem, kas faktiski veikti ar defektiem un neatbilst līgumam, uzskatāmi par priekšā stāvošiem zaudējumiem vai ar jau radītiem zaudējumiem nekvalitatīvā darba dēļ [6].

Secināms, ka zaudējumu veida noteikšanā galvenais priekšnosacījums ir iesniegtajam pierādījumu apjomam, kas dod pamatu secināt vai zaudējums ir jau esošs vai stāvošs priekšā, kopsakarā ar veiktajām darbībām, tāpat arī jānoskaidro vai jau notikusi darbība, kas radījusi zaudējumus.

Atšķirība no jau esošā un priekšā stāvoša zaudējuma ir rīcības forma, kurai jābūt iespējami vērstai uz nākotni, vēl neveiktai, un nodrošinājums kalpo par aizsardzību pret iespējamo veikto dar-

bību zaudējumu nodarīšanai. Jābūt pamatotam uzskatam, ka nākotnē varētu notikt tiesību pārkāpums, kurš radīs zaudējumus. Ja tiesību aizskārums jau ir noticis, tad jāvērtē, vai uz esošo brīdi ar pārkāpuma izdarīšanu ir radīti zaudējumi.

Civillikumā ietvertais termins "priekšā stāvošs" literāri ir nelabskanīgs, jo vārdu savienojums "priekšā stāvošs" vairāk būtu attiecināms uz kādu fiziski novietotu priekšmetu vai būtni, bet ne uz ne-taustāmu lietu. Ņemot vērā izdarītos secinājumus, ka priekšā stāvoša zaudējumu forma ir iespējami vērstā uz nākotni, jāapsver šī zaudējuma veida precīzākas definīcijas ieviešana Civillikumā.

Zaudējums, kas ir jau cēlies civiltiesību aspektā, ir vieglāk saprotams, tas arī ir izskaidrots Civillikuma 1772.pantā, kas nosaka, ka jau cēlies zaudējums var būt cietušā tagadējās mantas samazinājums vai gaidāmās peļņas atrāvums.

Mantas samazinājums izpaužas fiziskā veidā kā mantas bojājums, zudums, appludināšana, koku izciršana, savukārt sagaidāmās peļņas atrāvums balstās uz ekonomiskiem rādītājiem un aprēķinu, kas vērsti nākotnes formā. Aprēķinot sagaidāmās peļņas atrāvumu svarīgi ir arī ņemt vērā ekonomikas un grāmatvedības terminus "peļņa" un "ienākumi", kas pēc būtības ir atšķirīgi termini. Peļņa ir naudas summa, kuru iegūst, pārdodot produkciju/sniedzot pakalpojumus, pēc nodokļu nomaksas, ražošanas un realizācijas izdevumu at-rēķināšanas, savukārt ienākumi ir ienākošā naudas plūsma uzņēmumā.

Juridiskajā literatūrā tiek pausta atziņa, ka par mantas samazinājumu atzīstams arī saistību pieaugums, tomēr tiesu praksē pastāv viedoklis, ka saistības nav uzskatāmas par jau cēlušos zaudējumu, kas dod tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu [5; 22-34].

Zaudējumu veida noteikšanā svarīgs ir zaudējumu cēlonis un veikta darbība vai bezdarbība, jo zaudējums var būt gan tiešs, gan netiešs, gan nejaušs.

Tiešie un netiešie zaudējumi

Civillikums paredz sekojošu zaudējumu iedalījumu, kā tieši, netieši un nejauši zaudējumi. Minētais iedalījums balstīts pēc saistības ar prettiesisku darbību vai bezdarbību, kas ir cēlonis zaudējumiem. Civillikuma 1773.pants nosaka, ka zaudējums ir tiešs, kad tas ir prettiesīgas darbības vai bezdarbības dabiskās un nepieciešamās sekas, savukārt netiešs – kad tas cēlies, veidojoties

sevišķiem apstākļiem vai attiecībām [1]. Pantā minēto definīciju ir nepieciešams izpētīt kopsakarā ar juridisko literatūru, lai izprastu tiešo un netiešo zaudējumu jēgu un atšķirības.

Gramatiski interpretējot Civillikuma 1773. pantu izriet galvenie zaudējumu veidu priekšnosacījumi – darbība vai bezdarbība, kurai savukārt piemīt īpašība – prettiesiskums. Tiešs zaudējums ir tāds, kas no cēloņsakarības puses dabiski un ar objektīvi pastāvošu nepieciešamību rodas neatļautas darbības rezultātā [7]. Netiešs zaudējums ir saistīts ar prettiesisku darbību vai bezdarbību, bet nav tās nepieciešamās sekas.

A.Bitāns norāda, ka tieši zaudējumi ir tad, kad negatīvās mantiskās sekas ir prettiesiskas darbības vai bezdarbības dabīgās un nepieciešamās sekas, piemēram, sabojājot mantu, zaudējumi būs izdevumi, kas nepieciešami mantas salabošanai. Netieši zaudējumi ir cēlušies, veidojoties atsevišķiem apstākļiem vai attiecībām. Tiešie un netiešie zaudējumi nav dabiski lietu norises rezultāti, bet to rašanās pamatā arī nav nejaušība [8; 140].

Kopīgā iezīme gan tiešiem, gan netiešiem zaudējumiem ir prettiesiska darbība vai bezdarbība. Prettiesiska darbība ir pamats civiltiesiskajai atbildībai. Prettiesiskas darbības vai bezdarbības dēļ rodas tiesību attiecību pārkāpums. Normatīvie akti nosaka ne tikai indivīda tiesības, bet arī pienākumus, tostarp nosaka, kādu darbību veikšana ir likumīga un kāda prettiesiska. Gadījumā, kad indivīds neievēro normatīvajos priekšrakstos paredzētās uzvedības normas, rodas juridiskās atbildības pamats. Citiem vārdiem, prettiesiska darbība ir ar likumu vai juridiska dokumenta aizliegto darbību pārkāpšana. Prettiesiska bezdarbība ir noteikto darbību neveikšana jeb pasīva prettiesiska darbība [8; 140].

Konstatējot prettiesisku darbību vai bezdarbību, svarīgi konstatēt, kāda tiesību norma ir pārkāpta un kādas indivīda intereses ir aizskartas.

Atbilstoši Civillikuma 1775.pantam, katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina, tātad jāatlīdzina gan tiešs, gan netiešs zaudējums. Augstākās tiesas Senāts norādījis, ka ar terminu netiešs zaudējums, tiek apzīmēti zaudējumi, kas no cēloniskā viedokļa ir radušies vairāku vienlaicīgi darbojušos vai viens otram sekojošu cēloņu ietekmē. Tostarp cēloņi var būt nesaistīti ar atbildētāja prettiesisku rīcību.

Apelācijas instances tiesa lietā Nr.C30445909 tika atzinusi, ka atbildētājs bija atbildīgs par ūdens cauruļvada, kas atradās dzīvoklī

zem grīdas, plīsumu, tāpat ir atbildīgs par dzīvoklī esošo ūdens cauruļu remontu un stāvokli. Tiesa atzina, ka atbildētāja kā dzīvokļa īpašnieka bezdarbība un vainojamība zaudējumu nodarīšanā izriet no likuma “Par dzīvokļa īpašumu” 7. panta. Bezdarbība, nenodrošinot ūdens caurules pienācīgu tehnisko stāvokli, ir cēloniskā sakarā ar ūdens noplūšanu, un tās cēlonis nav nejaušs notikums vai nepārvarama vara (atzīts netiešs zaudējums).

Augstākās tiesas Senāts minēto spriedumu atcēla, norādot, ka tiesa nav izvērtējusi netiešu zaudējumu nošķiršanu no nejaušiem. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka atbildētāja dzīvoklī garantijas termiņa laikā tika veikta grīdas uzlaušana un demontēta bojātās caurules savienojuma vieta, līdz ar to atbildētājs nevarēja paredzēt aplēptos mājas celtniecības defektus un veikt pasākumus seku novēršanai [9].

Tātad, pie zaudējumu veida noteikšanas ir vienlīdz svarīgi ne tikai noteikt cēloņus, kuru ietekmē zaudējumi radušies, bet konstatētos cēloņus sasaistīt ar prettiesisku rīcību. Ja nav konstatējama personas prettiesiska rīcība, tad nav pamats prasīt zaudējumu atlīdzināšanu.

Zaudējumu iedalījums, lai gan ir sarežģīts, tomēr nepieciešams, lai noteiktu pārkāpēja prettiesisku rīcību un cēlonisko sakaru starp pārkāpumu un izdarītajiem zaudējumiem.

Lai pareizi konstatētu zaudējumu esamību un no tā izrietošās tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību, ne tikai tiesai, bet arī prasītājam ir precīzi jānoformulē iesniegtā prasība, izskaidrojot, uz kāda pamata, par ko un kādā apmērā tā celta.

Piemēram, tiesa noraidījusi prasību daļā par ar brīdinājumu izsniegšanu saistīto izdevumu piedziņu, jo ar brīdinājuma izsniegšanu saistītie izdevumi nav atzīstami par zaudējumiem materiālo tiesību izpratnē [10].

Citā lietā tiesa atzinusi, ka par zaudējumiem saskaņā ar Civillikuma 1770., 1773., 1775., 1779. un 1784.pantiem nav atzīstami lietas administrēšanas izdevumi (pieteikuma pieņemšana, zaudējumu novērtēšana, informācijas nosūtīšana u.c.), jo nav konstatējams zaudējumu atlīdzināšanas pamats. Konkrētā lietā apdrošināšanas sabiedrība bija iesniegusi prasību pret personu par zaudējumu piedziņu sakarā ar ceļu satiksmes negadījumu [11]. Līdzīga atziņa izteikta arī citos tiesas spriedumos, piemēram Kurzemes apgabaltiesas 2014. gada 14. augusta spriedumā lietā Nr. C30328014 un Kurzemes apgabaltiesas 2014. gada 30. jūnija spriedumā lietā Nr. C20130014.

Bez tiešiem un netiešiem zaudējumiem, pastāv arī tāds zaudējumu veids kā nejauši zaudējumi.

Nejaušs zaudējums

No Civillikuma 1773.panta izriet, ka nejaušs zaudējuma cēlonis ir nejaušs notikums vai nepārvarama vara.[1] Nejaušu zaudējumu nākas ciest tam, kam tas radies. Izņēmums attiecas tad, ja apdrošināšanas sabiedrība, līguma partneris vai kāda cita trešā persona ir uzņēmusies zaudējumu risku [12; 214].

Efektīvākais veids, kā nodrošināties, pret zaudējumiem ir - noslēgt brīvprātīgās apdrošināšanas līgumu, jo apdrošināšanas mērķis ir aizsargāt cietušā mantiskās intereses.

Zaudējumi var būt sagādīšanās vai nejaušības rezultāts, kā arī var būt iestājies nepārvaramas varas rezultātā.

Lai noskaidrotu, kādus zaudējumus var dēvēt par nejaušiem zaudējumiem, nepieciešams noskaidrot, ko nozīmē nejaušs notikums vai nepārvarama vara. Juridiskajā literatūrā dominē uzskats, ka nepārvarama vara ir stihija, kuru cilvēks pats nevar pārvarēt, piemēram, ugunsgrēks, plūdi, zemestrīces, vētras.

Juridisko terminu vārdnīcā nepārvarama vara skaidrota kā no līguma dalībnieku gribas neatkarīgi apstākļi, kuru iestāšanās gadījumā objektīvi nav, iespējams izpildīt līguma saistības [13; 117].

Nejauša notikuma galvenā pazīme ir tā neparedzamība, savukārt nepārvarama vara pat gadījumos, kad būtu paredzama, ar cilvēka spēkiem nevarētu tikt novērsta [14; 24-29].

Nepārvaramas varas galvenā pazīme ir notikums, kas nav cilvēka spēkos to pārvarēt, parasti dabas izraisītās stihijas, kuras ar tehniskiem līdzekļiem ir iespējams paredzēt, bet cilvēkam nav pietiekoši līdzekļi, lai tās novērstu, pārceistu.

Nepārvaramas varas jēdziens normatīvajos aktos nav definēts, tāpēc, pētot tā jēdzienu par pamatu, var izmantot romiešu tiesībās apzīmētos apstākļus, kā arī UNIDROIT Starptautisko komercīgumu principus. Piemēram, minēto principu 7.1.7.pantā norādīts, ka nepārvarama vara (force majeure) ir notikums, no kura sekām nebija iespē-

jams izvairīties. Svarīgi arī ir pierādīt, ka notikuma cēlonis ir šķērslis, ko persona nevar kontrolēt un ka persona, ievērojot visu rūpību, nevarēja novērst sekas, kas iestājās notikuma rezultātā [15].

Nejaušs notikums ir notikums, kas nav paredzams, tomēr cilvēka spēkos ir to pārceist, veicot atbilstošas darbības un pasākumus.

Lai noteiktu nejauša notikuma vai nepārvaramas varas faktu, nepieciešams konstatēt, ko persona ir veikusi notikuma brīdī, un cik lielas notikuma sekas tai bija paredzamas. Tāpat jāņem vērā personas individuālā attieksme pret notikumu un to, ar kādu rūpību persona ir mēģinājusi izvairīties no nelabvēlīgajām sekām.

Piemēram, apdrošinātāja prasībā pret SIA "Rīgas ūdens" par zaudējumu piedziņu prasītājs norādījis, ka SIA "Rīgas ūdens" nav nodrošinājis kvalitatīvu ūdensvada tehnisko stāvokli, kā rezultātā radīts kaitējums trešajai personai (apcludināšana) – apdrošinājuma ņēmējam. Atbildētājs kā iebildumus norādīja, ka ūdensvada plūsums nav pakļauts saprātīgai kontrolei un ir nejaušs notikums. Kasācijas instance atzina, ka minētie zaudējumi nav uzskatāmi par nejaušiem. Minētais izriet no tā, ka SIA "Rīgas ūdens" saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir pienākums ūdensvadu uzturēt stāvoklī, kas nerada kaitējumu trešajai personai, tādējādi par ūdensvada

plūsuma cēloni nav atzīstams nejaušs notikums vai nepārvarama vara [16].

Izvērtējot minēto, secināms, ka zaudējumu institūts pēc būtības ir sarežģīti būvēts tiesiskās aizsardzības līdzeklis. Izvērtējot zaudējumu atlīdzināšanas, iespēja ir jāvadās pēc vairākiem faktoriem un jāanalizē katra no aprakstītajām zaudējumu pozīcijām.

Svarīgs pamats ir pie prasības iesniegšanas tiesā ir precīzs prasības pieteikums, kas pamatots ar pietiekamiem pierādījumiem. Turklāt pierādījumiem jābūt par pamatu secinājumam par zaudējumu veidu.

Zaudējumu veida noteikšanā svarīgi ir gan noteikt cēloņus, kuru ietekmē zaudējumi radušies, gan konstatētos cēloņus sasaistīt ar prettiesisku rīcību. Nepareiza zaudējumu veida noteikšana rada tiesiskas sekas, būtiskākās no tām – liegta iespēja saņemt zaudējumu atlīdzību.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1. Torgāns K. Līgumu un deliktu tiesību problēmas. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013. - 282 lpp.
2. Civillikums. Saistību tiesības. Latvijas Republikas likums. 1937.gada 28.janvāris, spēkā no 01.03.1993.//Valdības Vēstnesis Nr.46, 26.02.1937., ar grozījumiem no 01.01.2017.
3. Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Saistību tiesības. - Rīga: Mans Īpašums, 1998. - 687 lpp.
4. Švarcs F. Civillikums un tā rašanās vēsture. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011. - 343 lpp.
5. Novicāne E. Valdes locekļa atbildība par savlaicīgu maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu//Jurista Vārds, 28.01.2014. Nr.4 (806), 22.-34.lpp.
6. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 28.novembra spriedums lietā Nr.SKC-0354/13, pieejams <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/136009.pdf>
7. Torgāns K. Zinātnisks pētījums. Civillikuma Saistību tiesību daļas modernizācijas nepieciešamība un aktuālo privāttiesiskā regulējuma tendenču (UNIDROIT, ELTP) iespējamā ietekme uz Civillikuma Saistību tiesību daļas modernizāciju. - Rīga, 2007. <https://www.tm.gov.lv/lv/nozares-politika/petijumi> (skatīts 18.04.2017.)
8. Bitāns A. Civiltiesiskā atbildība un tās veidi. - Rīga: APG, 1997. - 208 lpp.
9. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 22.novembra spriedums lietā Nr.SKC-318/2013, pieejams <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/133788.pdf>
10. Ogres rajona tiesas 2016.gada 1.februāra spriedums lietā Nr.C24190615, pieejams <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/252015.pdf>
11. Valkas rajona tiesas 2015.gada 26.novembra spriedums lietā Nr.C38043915, pieejams <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/245751.pdf>
12. Torgāns K. Saistību tiesības. Mācību grāmata. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014. - 315 lpp.
13. Juridisko terminu latviešu - angļu vārdnīca. - Rīga: Kamene, 2000. - 265 lpp.
14. Bērziņa K. Nejaušs notikums un tā sekas//Jurista Vārds, 17.02.2015., Nr.07 (859) - 24.- 29.lpp.
15. UNIDROIT principles of international commercial contracts, 2010. Rome, 498.pages. <http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e.pdf> (skatīts 18.04.2017.)
16. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 8.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-101/2015, pieejams <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/233939.pdf>

References

1. Torgans K. Contract and tort law problems. - Riga: Court House Agency, 2013. - pp. 282
2. Civil Law. Liability law. Law of the Republic of Latvia. January 28, 1937, in force from 01.03.1993.// The Government Journal No 46, 26.02.1937, with amendments from 01.01.2017.
3. Torgans K. The comments of the Civil Law of the Republic of Latvia: Liability law. - Riga: Mans Īpašums, 1998 - p. 687.
4. Svarcs F. Civil law and its historical background. - Riga: Court House Agency, 2011 - p. 343.
5. Novicane E. Board member responsibility for the failure to apply for insolvency process in a timely manner//Jurista Vārds, 28.01.2014. No 4 (806), pp. 22-34.
6. Supreme Court Senate Civil cases department decision in case No SKC-0354/13 from November 28, 2013, available <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/136009.pdf>
7. Torgans K. Scientific study. The necessity of the Civil Law rights section modernization and current trends in private law regulation (UNIDROIT, ELTP) possible effect on the Civil Liability Law Section modernization. - Riga, 2007 <https://www.tm.gov.lv/lv/nozares-politika/petijumi> (seen 18.04.2017.)
8. Bitans A. Civil liability and its types. - Riga: APG, 1997. - p. 208

9. Supreme Court Senate Civil cases department decision in case No SKC-318/2013 from November 22, 2013, available <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/133788.pdf>
10. Ogre regional court decision in case No C24190615 from February 1, 2016, available <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/252015.pdf>
11. Valka regional court decision in case No C38043915 from November 26, 2015, available <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/245751.pdf>
12. Torgans K. Liability law. Textbook. - Riga: Court House Agency, 2014. – pp 315.
13. Legal terms Latvian-English Dictionary. - Riga: Kamene, 2000. – p. 265.
14. Berzina K. A random event and its consequences.//Jurista Vārds, 17.02.2015. No 07 (859), pp. 24-29.
15. UNIDROIT principles of international commercial contracts, 2010. Rome, pg. 498. <http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e.pdf> (seen 18.04.2017.)
16. Supreme Court Senate Civil cases department decision in case No SKC-101/2015 from October 8, 2015, available <https://tiesas.lv/nolemumi/pdf/233939.pdf>

Summary

The Loss institute is the legal protection remedy of liability law sector for elimination of the property consequences caused by violation of rights. It applies to both contractual and non-contractual relationships. The main goal of Loss reimbursement institute is restoration of property status, as it was before the violation of rights.

The Civil Law provides for certain types of losses, in practice, however, the lawyers' opinions may differ as regards the interpretation of these types, which creates certain legal consequences.

The article aims to analyse the types of losses in conjunction with the given explanation of the law and to get acquainted with the practice of application of court judgments.

Considering that every financially assessable is understood as a loss, it should be taken into account that there are several kinds of losses - the sustained loss, the expected loss, as well as a distinction direct, indirect and accidental losses. Each of the types of losses have their own characteristics and features.

The difference between the sustained and expected loss is the form of action. The form of action must be aimed at the future, still not carried out. There must be a reasonable belief that in future there could be a violation of law, which leads to losses. If the infringement has already happened, it must be assessed whether at present moment the losses have been sustained caused.

At this type of damage assessment, the main prerequisite is the volume of evidence submitted, it should also be clarified, if the activity took place that led to the loss.

The direct and indirect losses have their common characteristic – there has been an unlawful act or omission. An illegal act is the basis for civil liability. Unlawful act or omission gives rise to an infringement of the right relationship.

Identifying an unlawful act or omission, it is important to determine what rule has been violated and what individual interests have been infringed upon.

Whereas, to ascertain which losses may be called incidental damages, it is necessary to clarify the meaning of the accidental event or force majeure. In legal literature, there dominates the view that force majeure is a disaster, the man himself cannot overcome, such as fire, floods, earthquakes, storms. Incidental damages shall not be reimbursed.

To determine the fact of accidental event or force majeure, it is necessary to establish what the person carried out at the moment and how much of it was foreseeable consequences. Also, the person's individual attitude towards the event and the care the person took trying to avoid the negative effects must be considered.

In order to detect the type of loss, it is equally important not only to determine the causes which affect the losses incurred, but also to establish a causal link. If there is no detectable unlawful action of individuals, then there is no basis to claim damages.

To properly determine the criminal damage and the consequent right to demand compensation, not only the court but also the applicant must clearly formulate the action brought and must be accompanied by convincing evidence.

The wrong kind of loss determination creates legal effects, the most significant of them being denied compensation.